Βρογχικό άσθμα: Διάγνωση και διαγνωστικά διλλήματα

Πέτρος Μπακάκος

Ιατρική σχολή ΕΚΠΑ

Σχεδιασμός

- Διάγνωση
- SRA
- CT/HR
- Εκπνεόμενοι δείκτες
- ΔΔ
- Φαινότυποι

Είναι άσθμα;

- Έχετε εμφανίσει ένα ή περισσότερα επεισόδια συριγμού;
- Έχετε ενοχλητικό βήχα-συριγμό, ιδιαίτερα τη νύχτα;
- Εμφανίζετε βήχα ή συριγμό κατά την άσκηση;
- Εμφανίζετε βήχα, συριγμό ή βάρος στο στήθος μετά από έκθεση σε αεροαλλεργιογόνα;-Ρινίτιδα-επιπεφυκίτιδα
- Όταν "κρυώνετε" το κρύωμα κατεβαίνει στο στήθος σας;
- Είχατε ποτέ "κρυώματα" που κράτησαν περισσότερες από 10 ημέρες;
- Τα συμπτώματα ανακουφίζονται με βρογχοδιασταλτικά φάρμακα;
- Ρινίτιδα-επιπεφυκίτιδα

GLOBAL INITIATIVE FOR ASTHMA

Δοκιμασία βρογχοδιαστολής

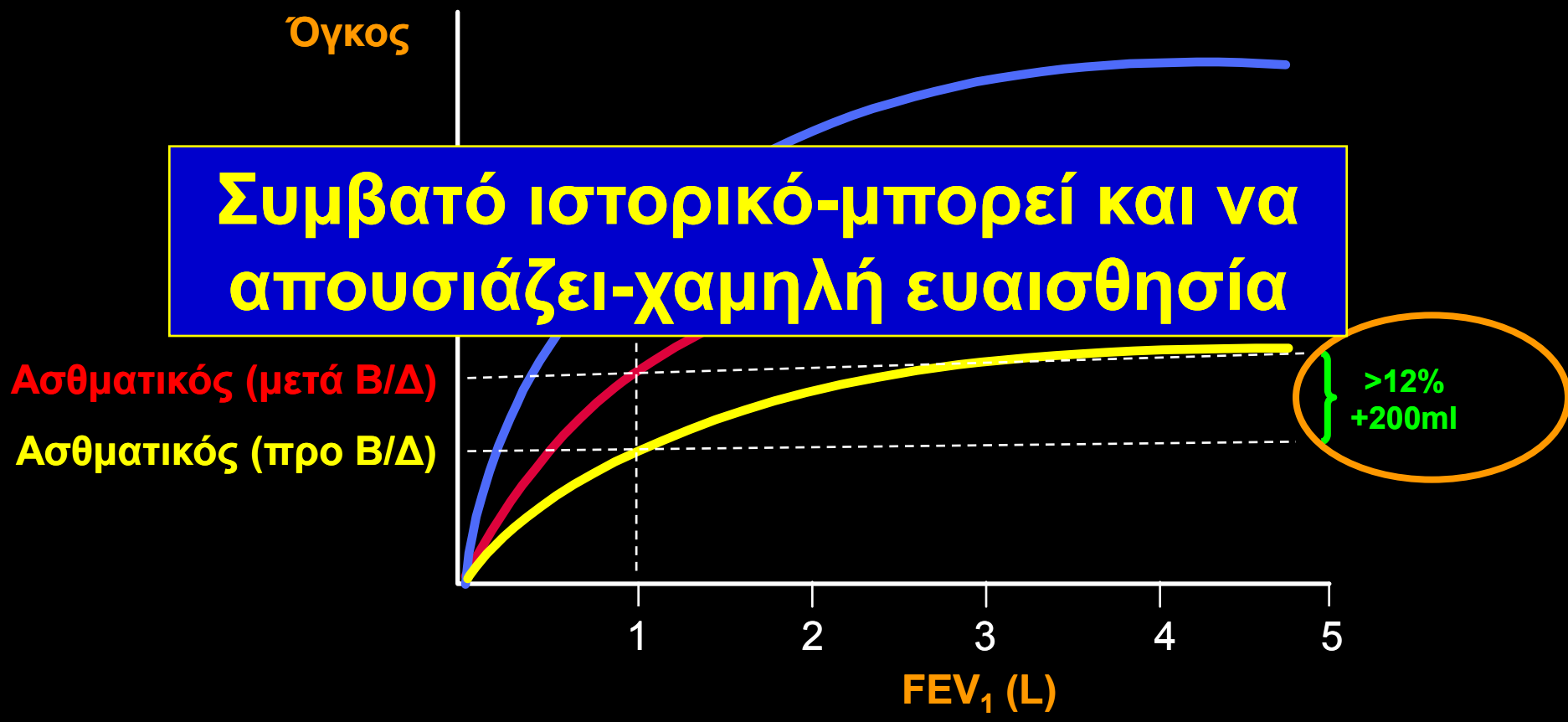

Συμβατό ιστορικό-μπορεί και να απουσιάζει-χαμηλή ευαισθησία

Σημείωση: Η κάθε καμπύλη αντιπροσωπεύει την καλύτερη από 3 διαδοχικές μετρήσεις

Causes of Variable and Fixed Upper Airway Obstruction

Variable extrathoracic

- Tracheomalacia
- Vocal cord paralysis
- Vocal cord dysfunction
- Vocal cord polyps

Variable intrathoracic

- Tracheomalacia of intrathoracic airway
- Tumors
- Mediastinal adenopathy

Fixed

- Tracheal stenosis
  - Subglottic (as caused by intubation, Wegener's granulomatosis)
  - Tracheal (as caused by intubation)
- Tracheal tumors
- Foreign body

Severe Obstruction Flow Volume

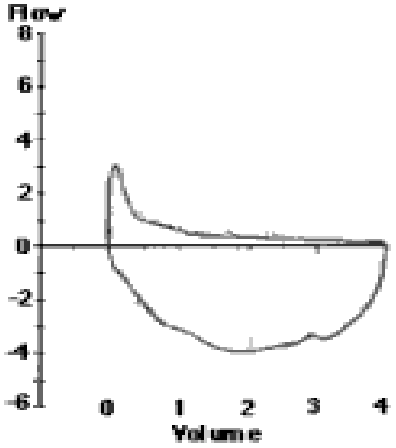

Variable Extrathoracic Upper Airway Obstruction

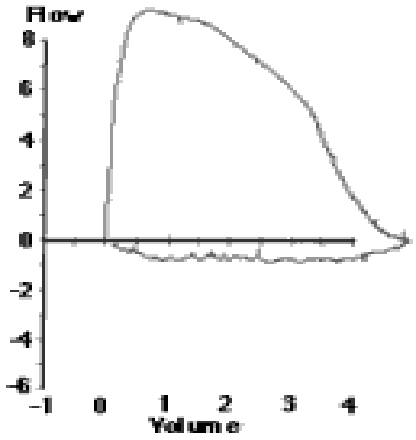

Fixed Upper Airway Obstruction

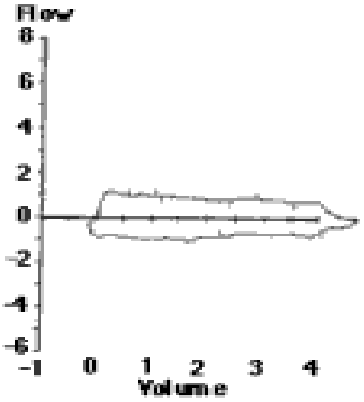

Ροόμετρο Peak Flow Meter

- Μετράει τη μέγιστη εκπνευστική ροή
  Peak **E**xpiratory **F**low **R**ate (**PEFR**)

- Είναι εύχρηστη μέθοδος
  - Μπορεί να χρησιμοποιηθεί από ενήλικες και παιδιά >5 ετών
- **Ενδείξεις**
  - Διάγνωση άσθματος
    - Ανταπόκριση στη βρογχοδιαστολή **>20%**
    - Διακύμανση **>20%**
  - Παρακολούθηση πορείας άσθματος
  - Αξιολόγηση νυκτερινών συμπτωμάτων άσθματος
  - Διάγνωση επαγγελματικού άσθματος

Δοκιμασίες πρόκλησης

Ελέγχουν τη μη ειδική βρογχική υπεραντιδραστικότητα

Φαρμακευτικές (ισταμίνη, μεταχολίνη)

Συνήθως FEV_1>80% προβλ.

↓FEV_1 **>15-20%** baseline

$PC_{20} \leq 4$ mg/mL, $PD_{20} \leq 0.8$ mg

Άσκηση

↓FEV_1 **≥10%** baseline μετά από άσκηση

Μαννιτόλη [Aridol]

Ισοκαπνικός ψυχρός αέρας

Εκούσιος υπεραερισμός (>75% MVV)

↓FEV_1 **>9%** baseline

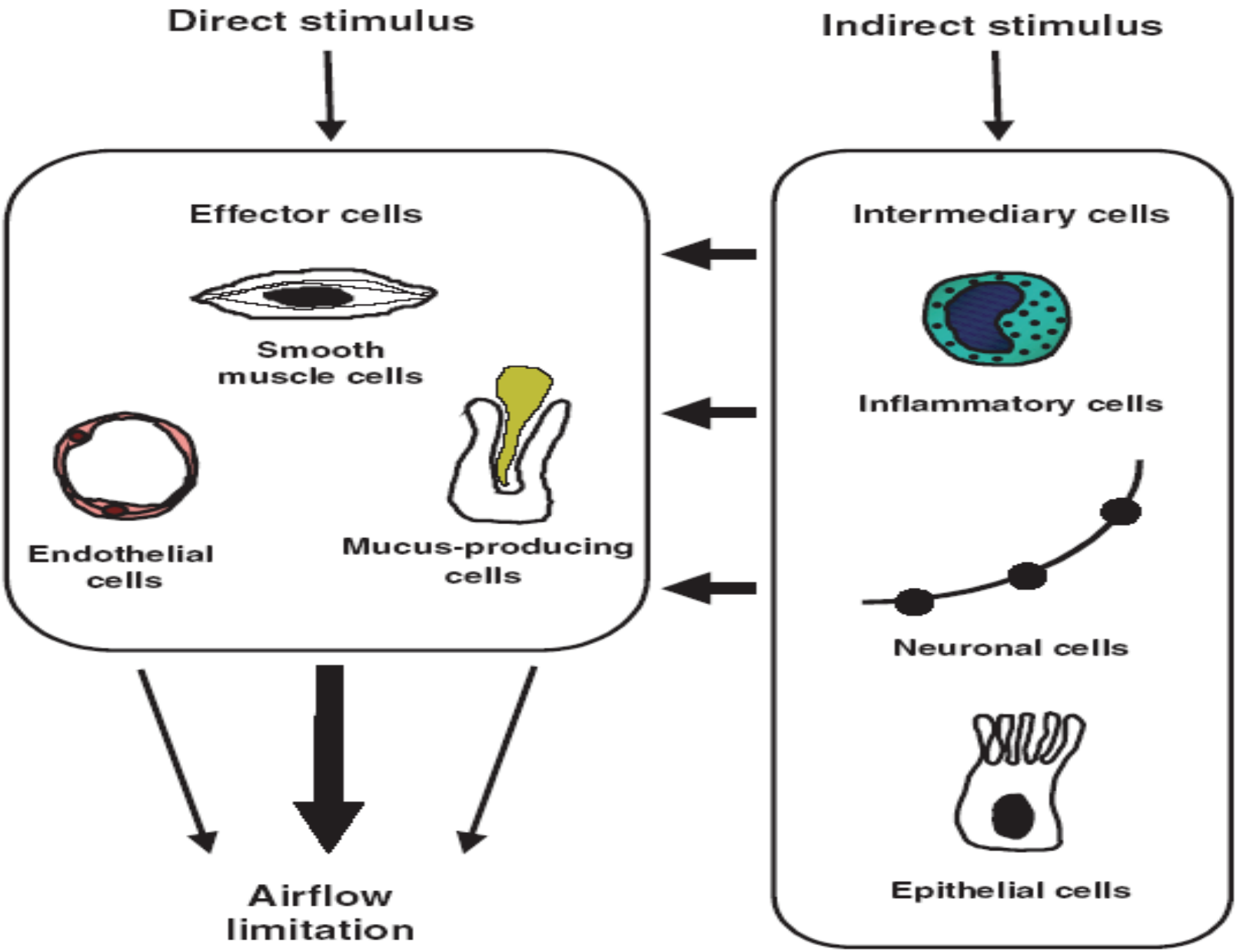
Direct stimulus
Indirect stimulus
Effector cells
Smooth muscle cells
Endothelial cells
Mucus-producing cells
Intermediary cells
Inflammatory cells
Neuronal cells
Epithelial cells
Airflow limitation

ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ ΠΡΟΚΛΗΣΗΣ ΜΕ ΜΕΤΑΧΟΛΙΝΗ

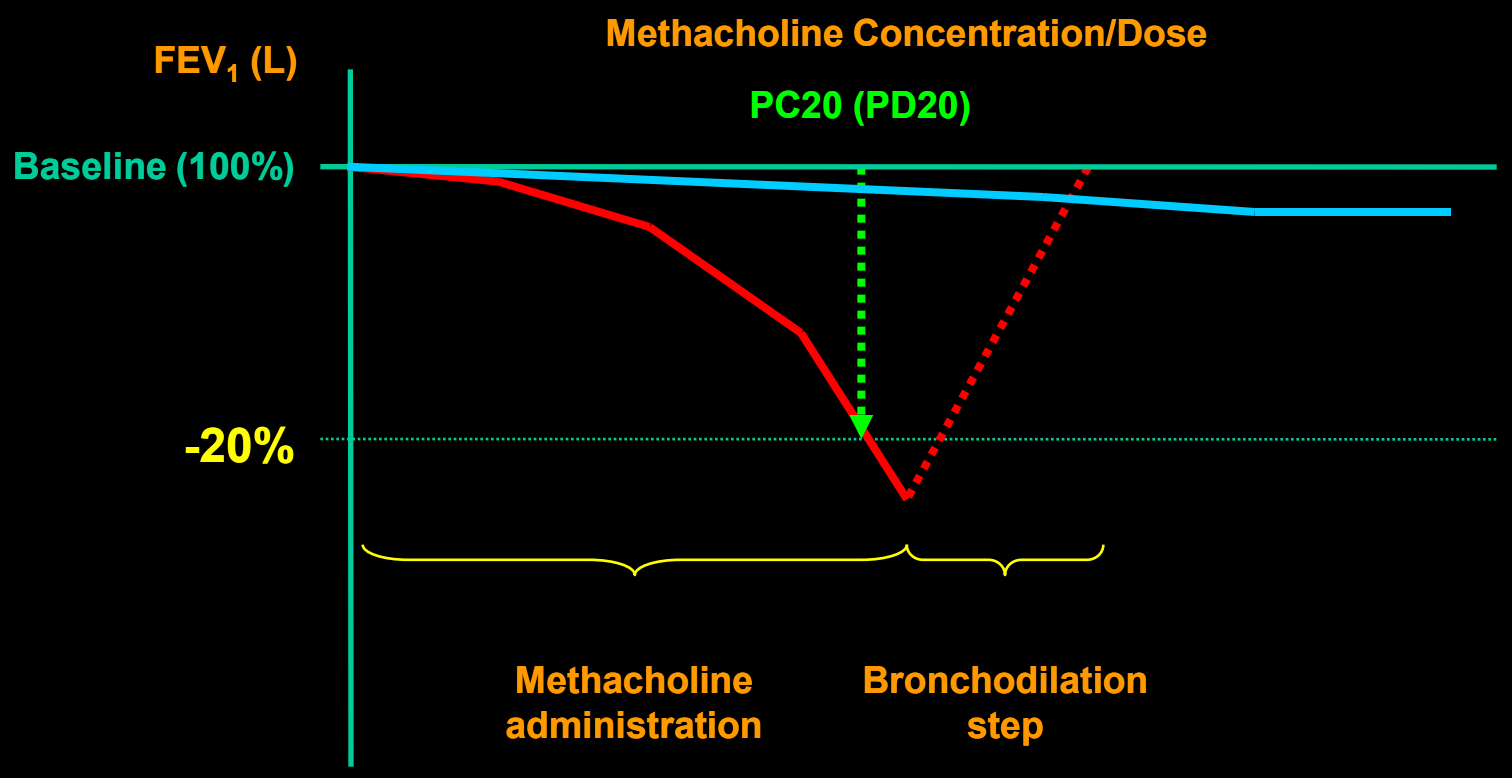

Χαμηλή Ειδικότητα - Υψηλή Ευαισθησία

BHR στο άσθμα
Πολλαπλή?

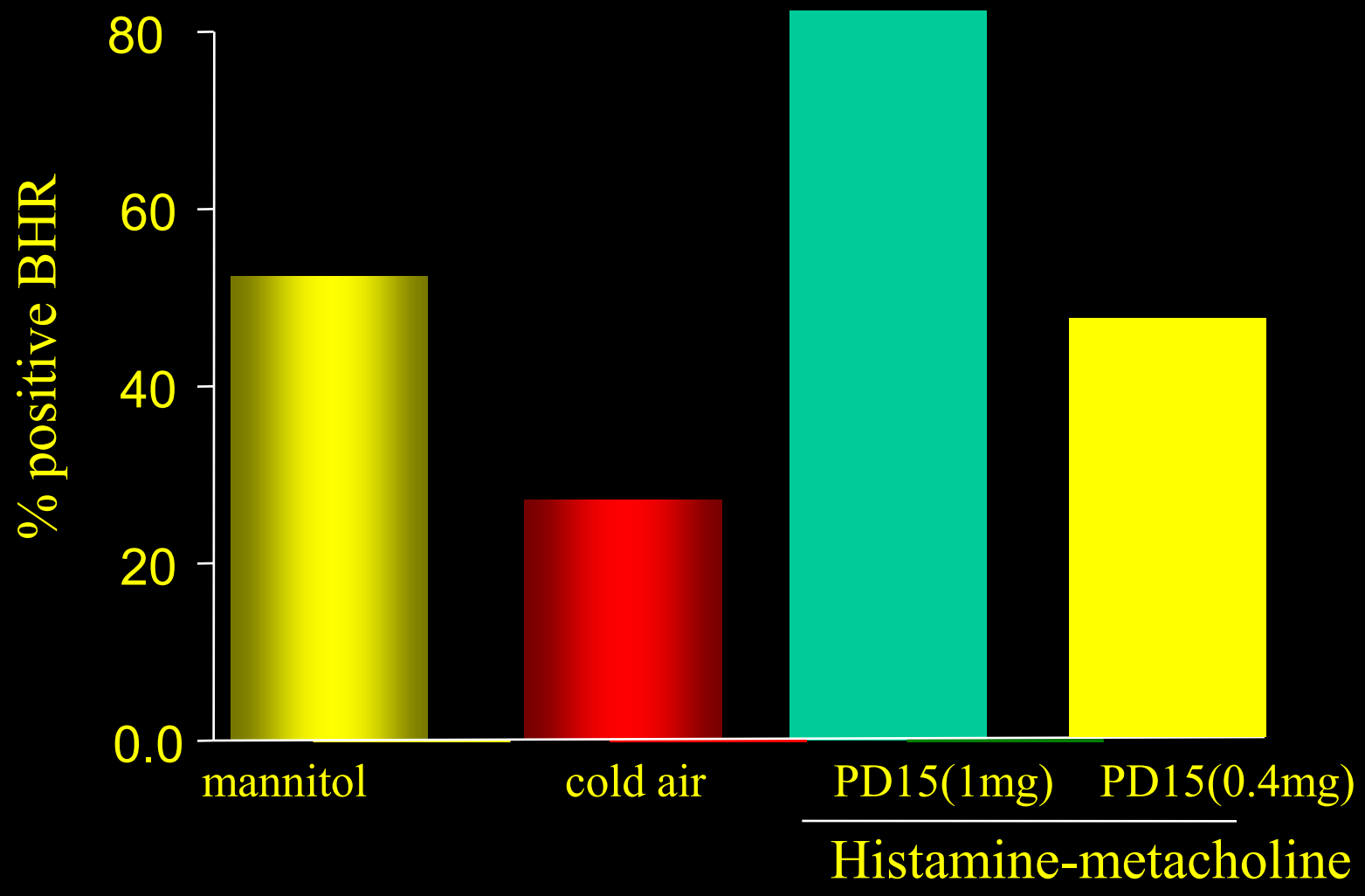

Koskela HO et al, Chest 2003

Έλεγχος ατοπίας

Ιστορικό

Χρήσιμο για τον εντοπισμό πιθανών αλλεργιογόνων

Δερματικές δοκιμασίες (skin prick tests)

Δεν συμβάλλουν στη διάγνωση του άσθματος

Χρήσιμες για τον εντοπισμό και την αποφυγή παραγόντων κινδύνου

Ειδικές ανοσοσφαιρίνες IgE (RAST)

Δεν έχουν μεγαλύτερη διαγνωστική αξία από τις δερματικές δοκιμασίες

Ακριβότερες

$IgE_{ολ}$

Δεν είναι χρήσιμη για τον έλεγχο της ατοπίας

Μόνο για πιθανή χορήγηση Omalizumab

Σχεδιασμός

Διάγνωση

SRA

CT/HR

Εκπνεόμενοι δείκτες

ΔΔ

Φαινότυποι

Σοβαρό και δύσκολο άσθμα

- 2% των ασθματικών ασθενών
- 50% του κόστους
- Σοβαρές επιπτώσεις στην υγεία και QoL

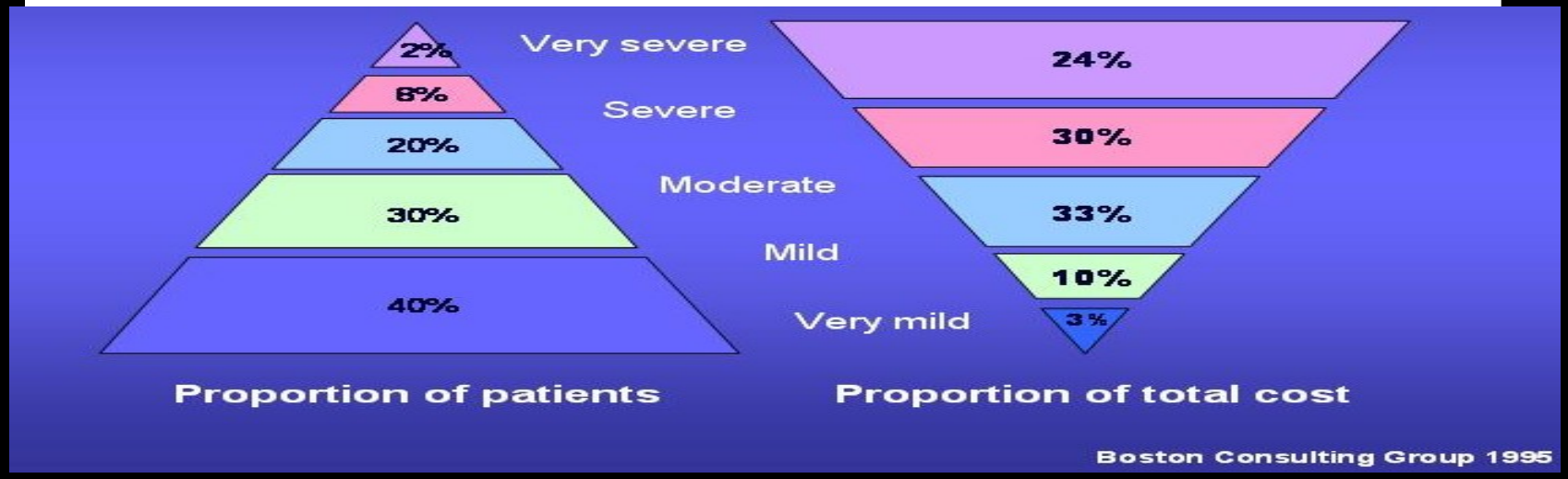

Κριτήρια σοβαρού άσθματος
ATS/ERS task force

- Μείζονα
- Συνεχής θεραπεία ή σχεδόν συνεχής (>50% 1 έτους) με κορτικοστεροειδή per os.
- Υψηλή δόση ICS (βουδεσονίδη>1200μg)
  (φλουτικαζόνη>800μg)

- Ελάσσονα
- Ανακουφιστική θεραπεία καθημερινά
- Επιπρόσθετη ρυθμιστική θεραπεία πέρα από CS
- FEV1<80% η διακύμανση PEFR>20%
- >1 επίσκεψη στα ΤΕΠ
- 3 σχήματα με Cs per os/έτος
- Επιδείνωση σε 25% μείωση CS
- Σχετικά απειλητική για τη ζωή κρίση άσθματος

Αποκλεισμός παθήσεων που μιμούνται άσθμα
Όλα αυτά μετά από παρακολούθηση 6 μηνών από ειδικό

Είναι πραγματικά δύσκολο άσθμα?

- Επιβεβαίωση διάγνωσης
  - Σημαντικό
- Λήψη σωστής θεραπείας
  - Τεχνική
- Κάπνισμα
- Συν-Νοσηρότητες
  - Παραρινοκολπίτιδα - Churg-Strauss
  - ΓΟΠ
  - Παχυσαρκία - ΣΑΥ
  - Ψυχολογία

Επιβεβαίωση διάγνωσης

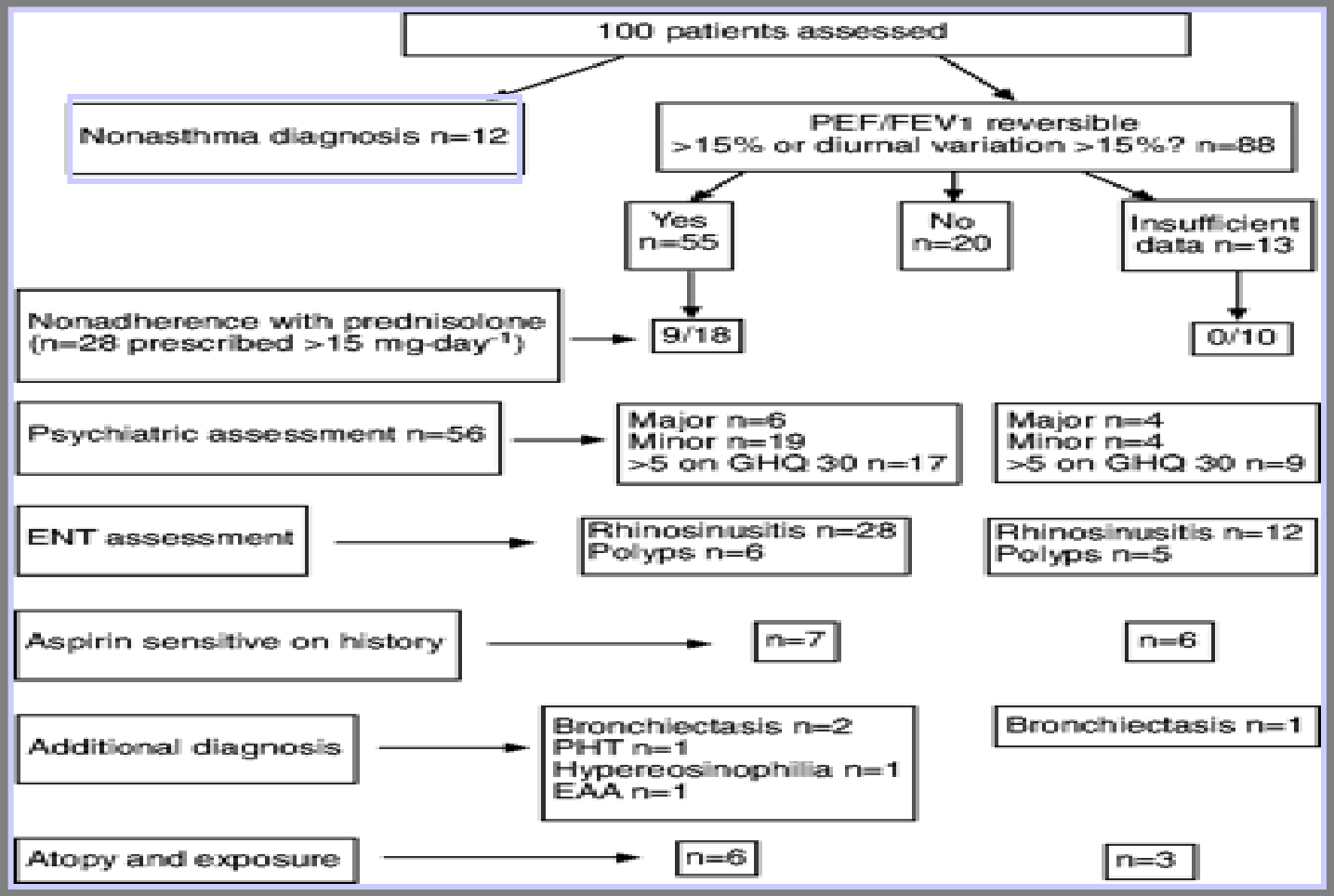

Robinson DS et al, ERJ 2003

Παράμετροι που επηρεάζουν το δύσκολο να θεραπευτεί άσθμα

	Adjusted OR# (95% CI)
Psychological dysfunctioning	10.8 (1.1–108.4)
Recurrent respiratory infections	6.9 (1.9–24.7)
Gastro-oesophageal reflux	4.9 (1.4–17.8)
Severe chronic sinus disease	3.7 (1.2–11.9)
Obstructive sleep apnoea	3.4 (1.2–10.4)
Hormonal influences	2.8 (0.5–15.8)
Hyperthyroidism	1.9 (0.2–19.6)
Occupational sensitisers	0.7 (0.2–2.1)
Poor inhaler technique	0.6 (0.1–2.9)
Food allergens	0.6 (0.1–3.5)
Ongoing allergen exposure	0.5 (0.2–1.3)
Relative immune deficiency	0.4 (0.1–1.7)
Drugs	0.2 (0.1–1.9)

CI: confidence interval. #: OR adjusted for age and asthma duration.

ten Brinke A et al, ERJ 2005

Risk Profile of Patients with Frequent Asthma Exacerbations

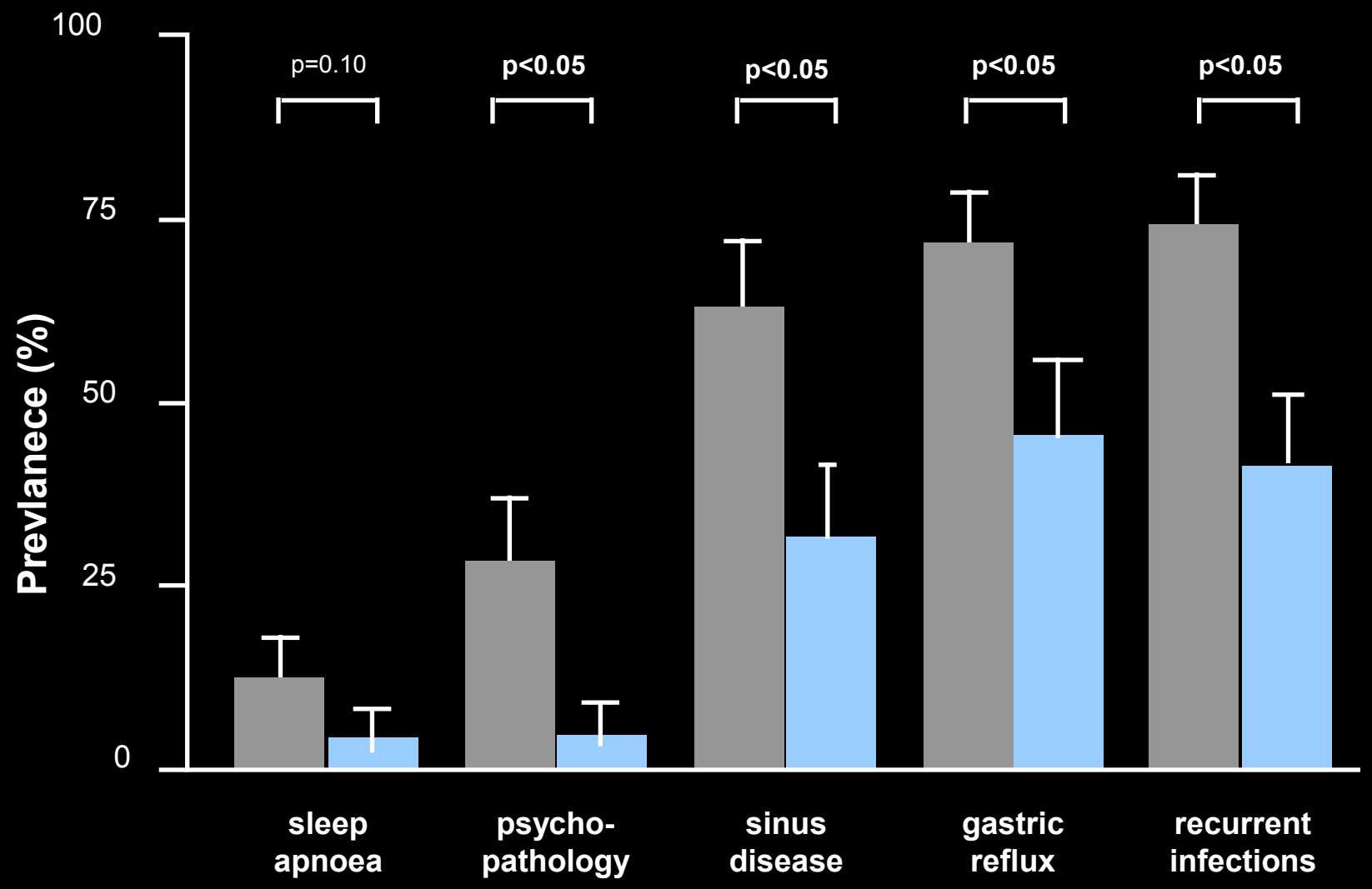

ten Brinke et al, ERJ 2005

ΣΑΥ & άσθμα

TABLE 2 Functional and clinical characteristics of the subjects at baseline (pre-) and after 6 weeks of treatment (post-) with continuous positive airway pressure (CPAP)

	Pre-CPAP	Post-CPAP
FEV_1 % pred	82.2±13.6	80.4±13.6
FEV_1/FVC %	77.3±8.3	76.3±10.1
PC_{20} mg·mL^{-1}	2.2 (1.3–3.5)	2.5 (1.4–4.5)
AHI	48.1±23.6	2.6±2.5***
QOLAs	5.0±1.2	5.8±0.9***
QOLAp	4.1±1.4	6.0±1.0***

Data are presented as mean±SD or geometric means (95% confidence interval), *i.e.* average of three individual geometric means before and after CPAP. FEV_1: forced expiratory volume in one second; % pred: % predicted; FVC: forced vital capacity; PC_{20}: provocative methacholine concentration causing a 20% fall in FEV_1; AHI: apnoea/hypopnoea index; QOLAs: quality of life specific to asthma; QOLAp: quality of life specific to obstructive sleep apnoea. ***: $p \leqslant 0.001$.

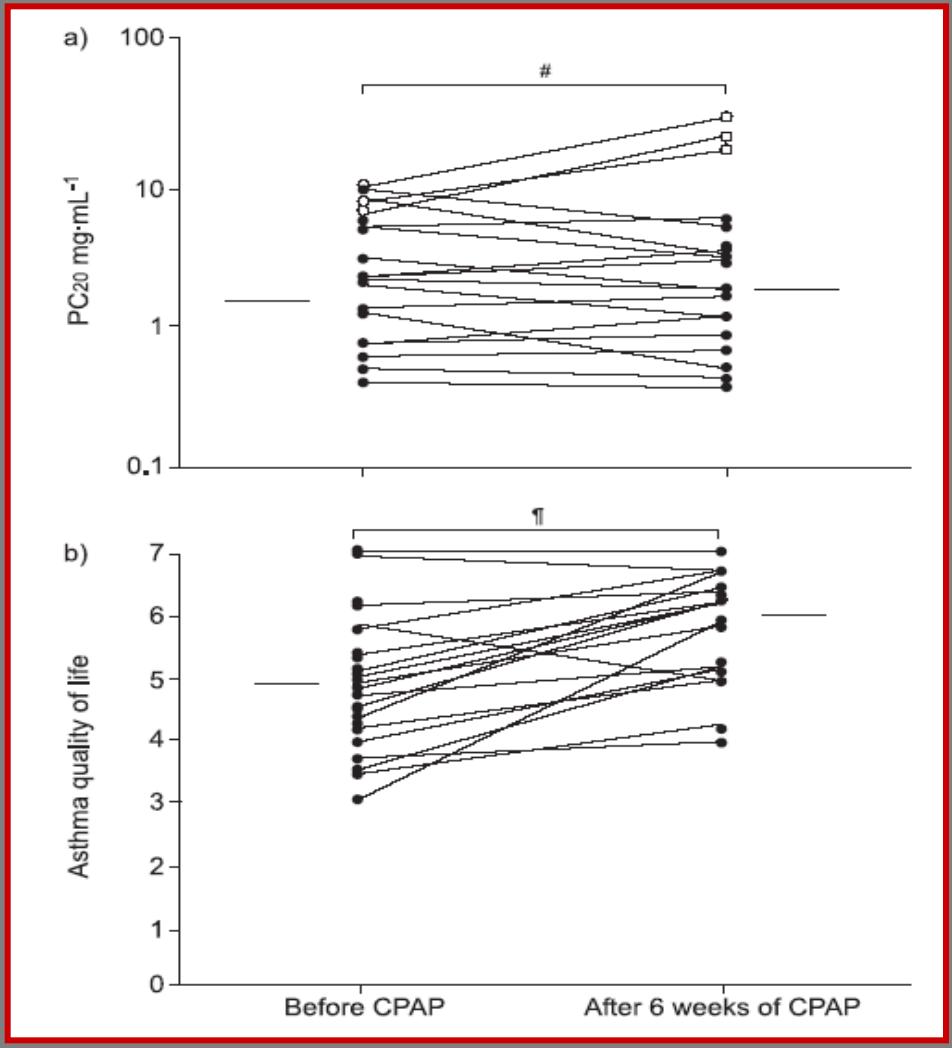

Lafond C et al, ERJ 2007

ΓΟΠ & άσθμα

TABLE 3 Summary of the results of investigations performed

Test	Subjects tested	Abnormal results	Other information
IgG, IgA, IgM	41/47 (87)	5/41 (12)	Low IgG, 0.2 $g \cdot L^{-1}$ below normal (n=3) Low IgM, 0.2 $g \cdot L^{-1}$ below normal (n=2)
IgG subclasses	11/47 (23)	3/33 (9)	All three abnormal results were normal when repeated
Sweat test	30/47 (64)	0/30 (0)	Equivocal 1/30 (3%)
HRCT scan	29/47 (62)	15/29 (52)	
pH study	37/47 (79)	25/37 (68)	Unsuccessful 2/37 (5)
Cilia	34/47 (72)	0/34 (0)	Nude epithelium 8/34 (24)
FOB[#]	47/47 (100)	37/47 (78)	
BAL: any result[¶]	44/47 (94)	39/44 (89)	
BAL culture[+]	44/47 (94)	19/44 (43)	
BAL fat-laden macrophages	44/47 (93)	33/44 (75)	Score: mild (n=23), moderate (n=8) and severe (n=2)
BAL inflammation	37/47 (79)	24/37 (65)	Score: eosinophilia (n=4), neutrophilia (n=16), combined (n=4)
EB eosinophilic inflammation	36/47 (77)	16/36 (44)	Score: 0 (n=20), 1 (n=6), 2 (n=6), 3 (n=3), 5 (n=1)
EB RBM thickening	35/47 (74)	10/35 (29)	Score: 0 (n=2), 1 (n=23), 2 (n=9), 3 (n=1)

Data are presented as n/n (%). Ig: immunoglobulin; HRCT: high-resolution computed tomography; FOB: fibreoptic bronchoscopy; BAL: bronchoalveolar lavage; EB: endobronchial biopsy; RBM: reticular basement membrane. [#]: details of abnormalities in the text; [¶]: BAL inflammation, fat-laden macrophages or infection; [+]: BAL with significant bacterial growth.

Saglani S et al, ERJ 2006

Χρόνια παραρινοκολπίτιδα & Σοβαρό άσθμα

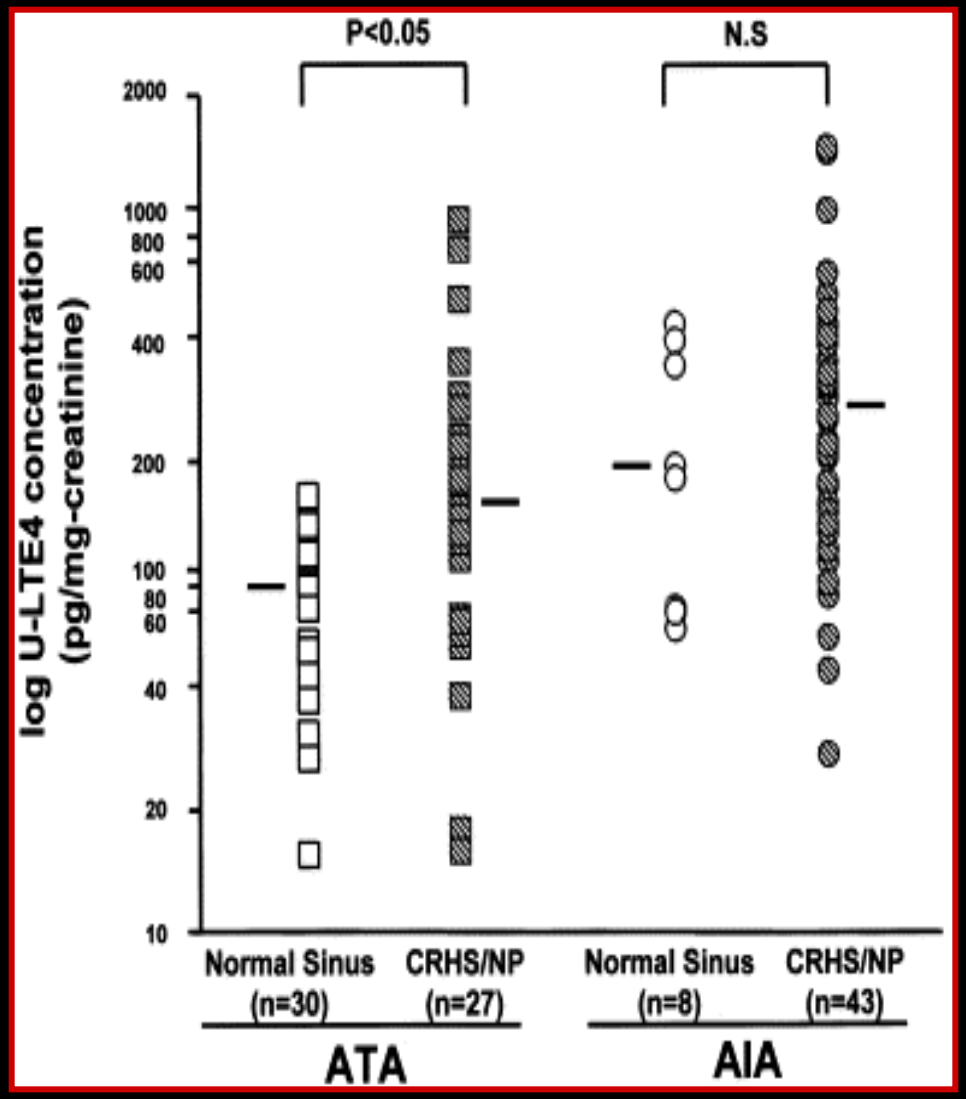

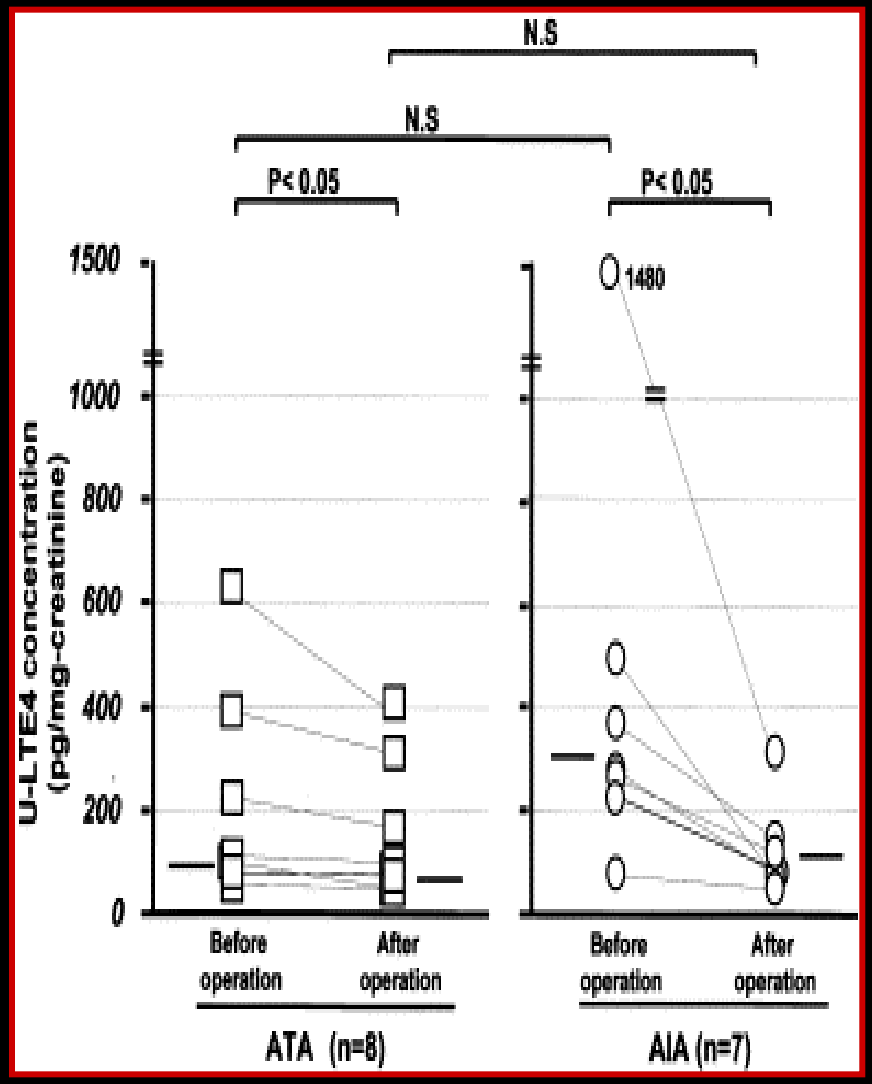

Higashi N et al, JACI 2004

Phenotypes of asthma

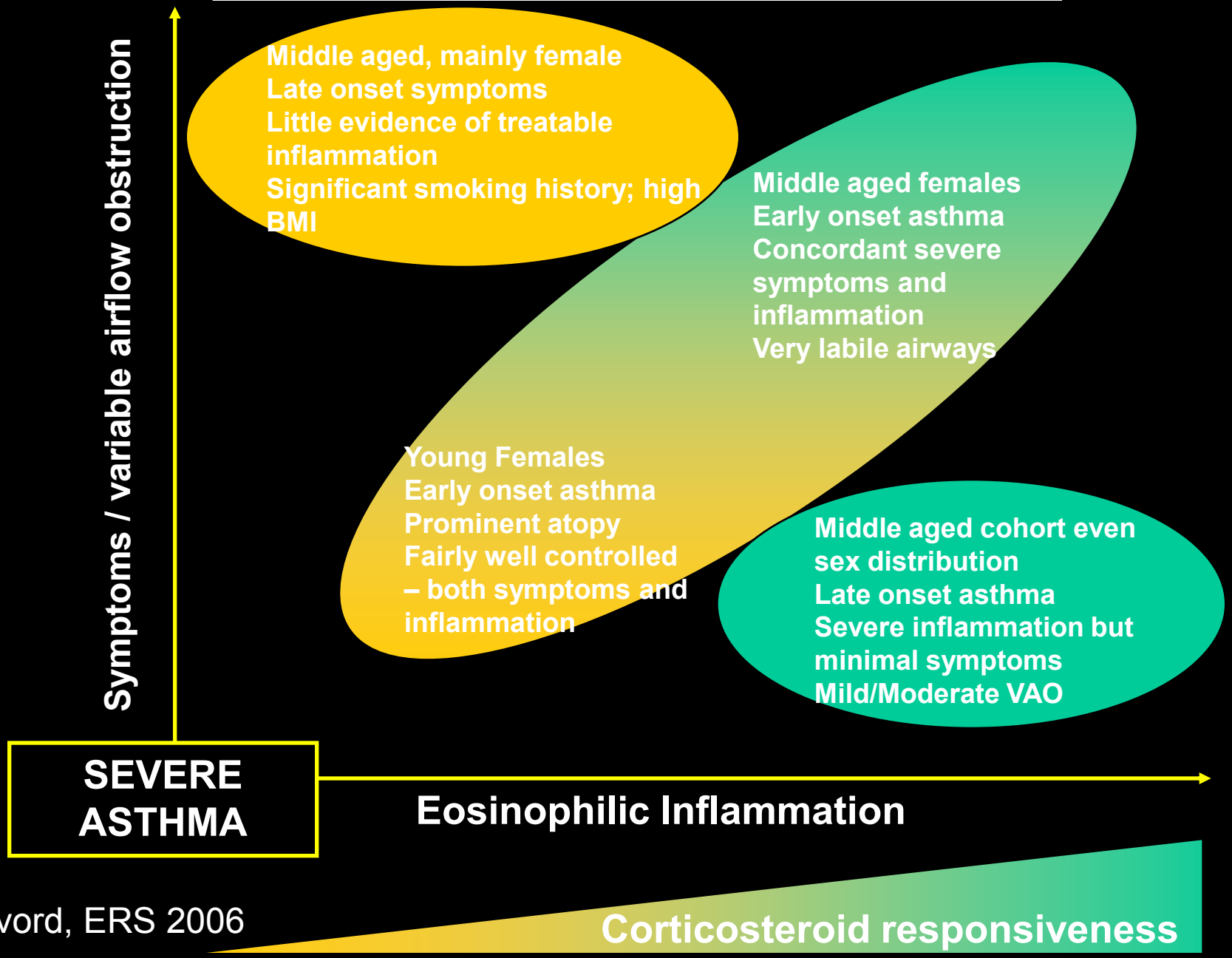

I Pavord, ERS 2006

Σχεδιασμός

- Διάγνωση
- SRA
- CT/HR
- Εκπνεόμενοι δείκτες
- ΔΔ
- Φαινότυποι

Πάχυνση τοιχώματος των βρόγχων-3D

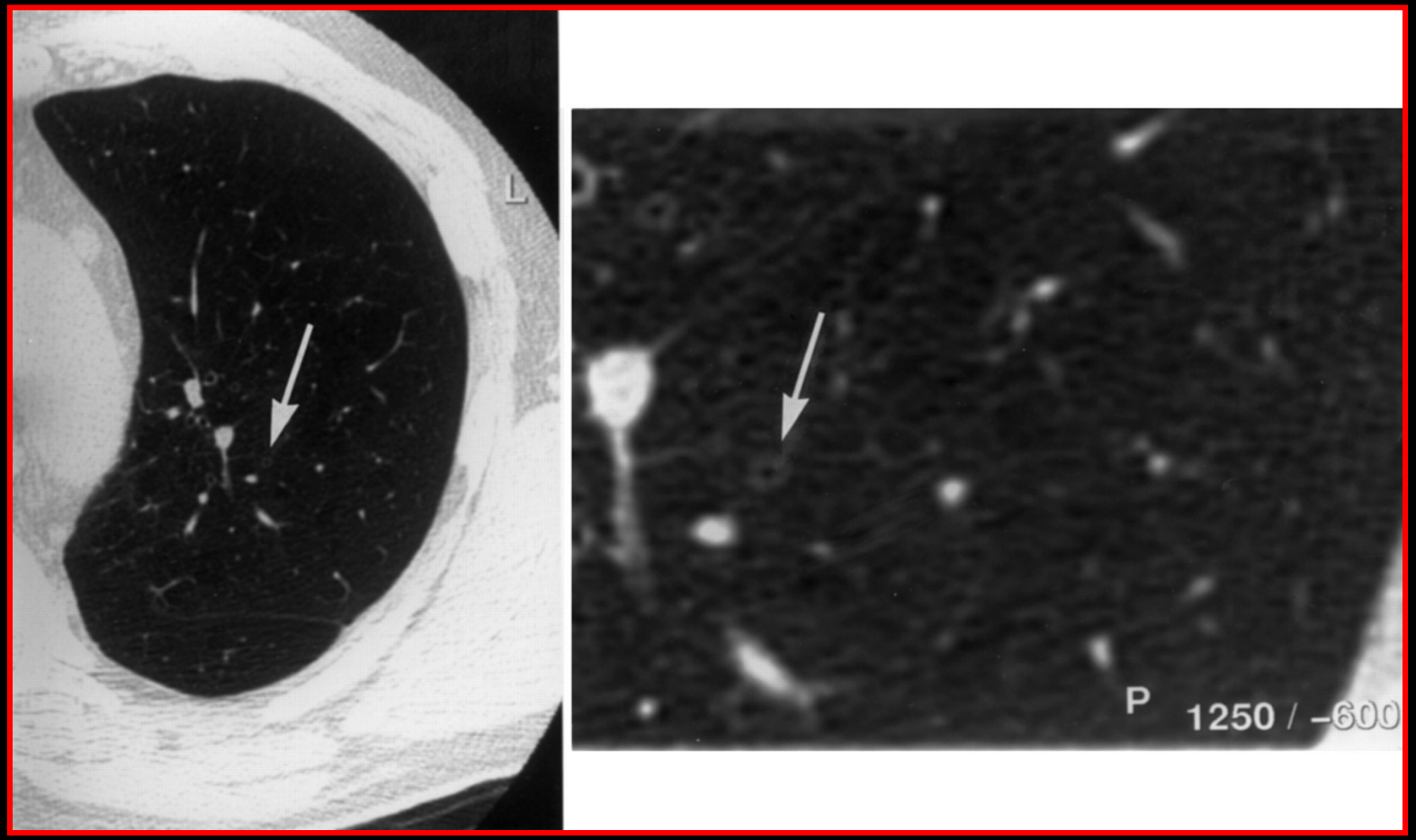

Mclean AN et al, Thorax 1998;53:308-314

Thorax ONLINE

MDCT scan images and bronchial biopsy specimens from healthy subjects and patients with severe asthma

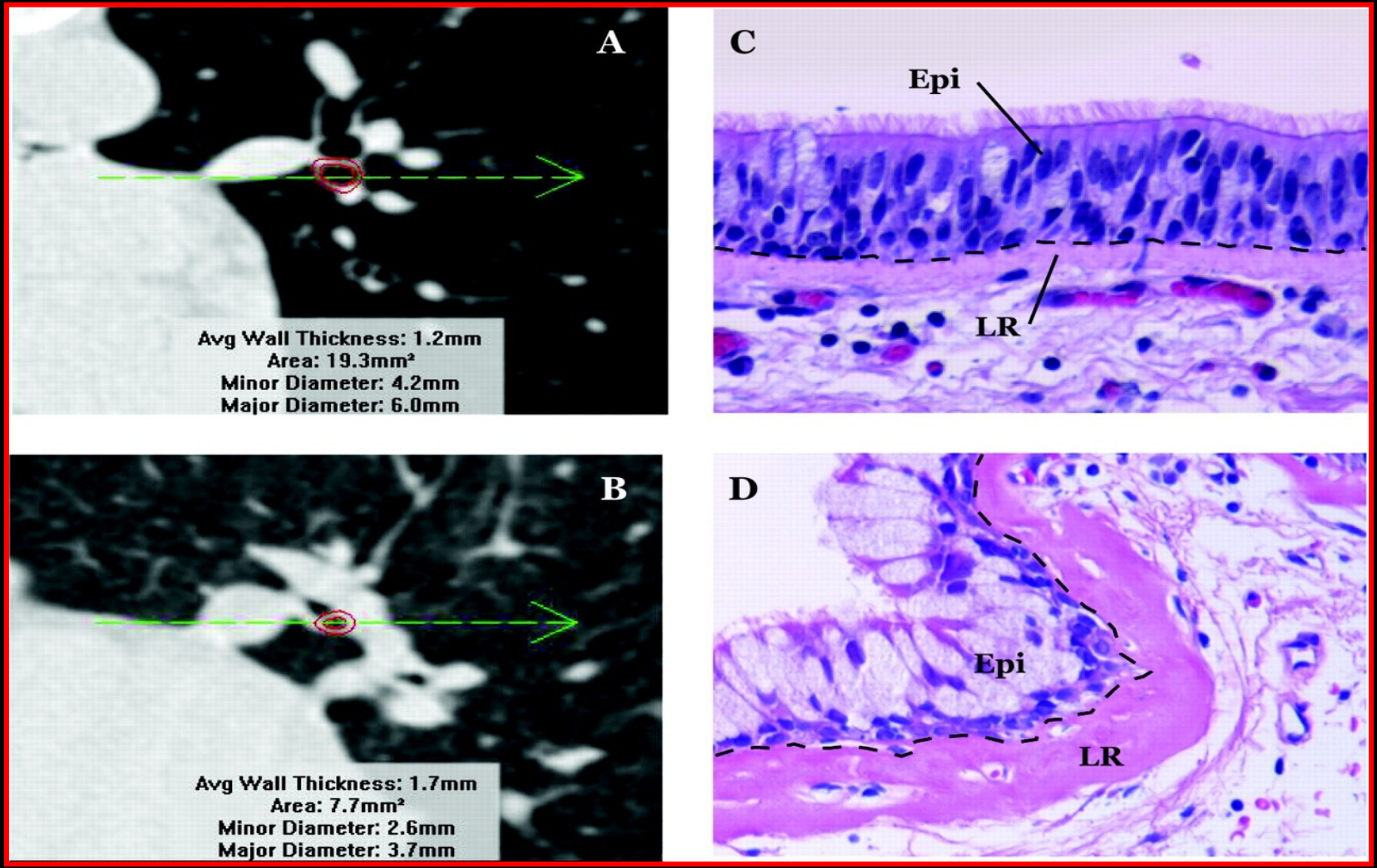

Aysola RS et.al, Chest 2008;134:1183-1191

CHEST
The Cardiopulmonary and Critical Care Journal

Σχεδιασμός

Διάγνωση

SRA

CT/HR

Εκπνεόμενοι δείκτες

ΔΔ

Φαινότυποι

Exhaled breath analysis: current state of standardization, research, and clinical use

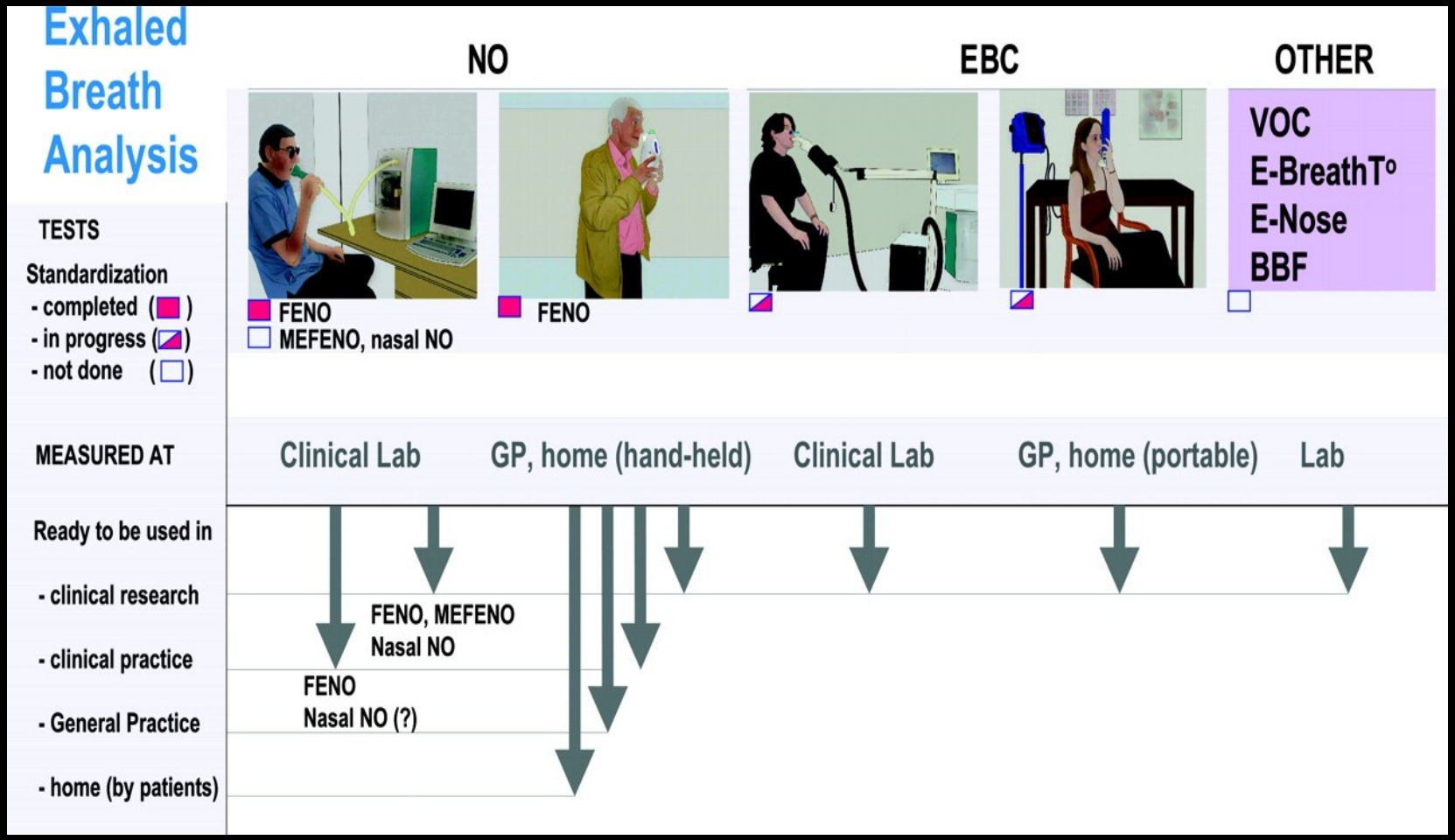

Kharitonov SA et al, Chest 2006;130:1541-1546

CHEST
The Cardiopulmonary and Critical Care Journal

L-αργινίνη

- eNOS
- nNOS
- iNOS

NO

Εκπνεόμενος αέρας

NO

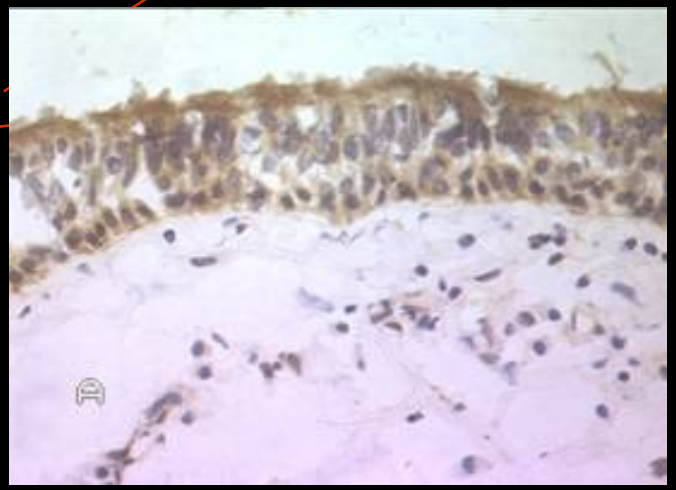

Επιθηλιακά κύτταρα

Φλεγμονώδη κύτταρα

Προέλευση του εκπνεόμενου NO

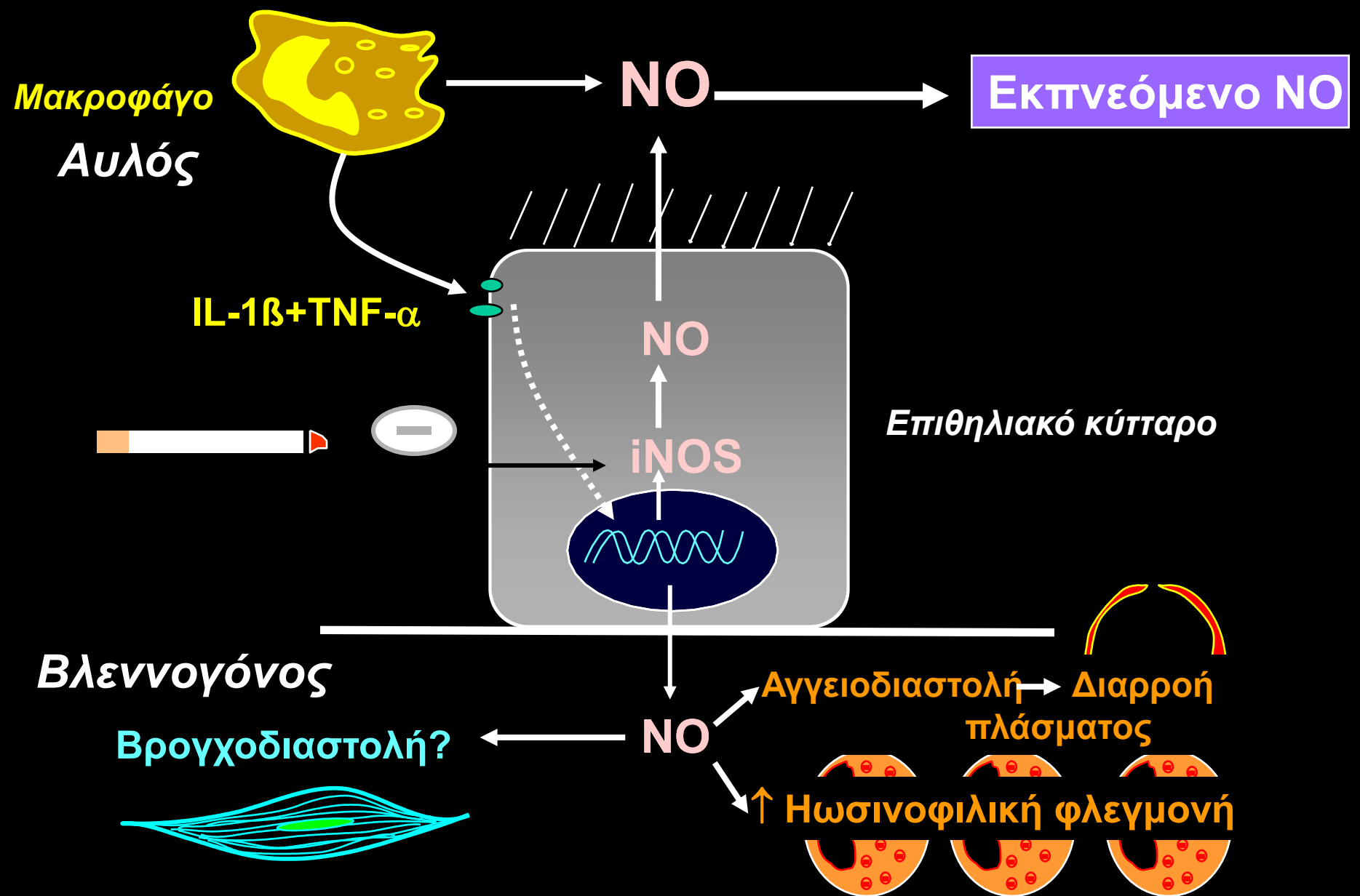

FeNO: Δείκτης ηωσινοφίλων

$F_{E}NO$ (ppb)	Range	Eosinophilic airway inflammation	Interpretation (as an aid in the management of asthma)	
			Adults	Children
5 10 15 20 25	Low	Unlikely	If *symptomatic*, review diagnosis Neutrophilic asthma Anxiety/hyperventilation Vocal cord dysfunction Rhinosinusitis Gastro-oesophageal reflux	If *symptomatic*, review diagnosis Consider also: Wheezy bronchitis Cystic fibrosis Congenital abnormalities, e.g. airway malacia Primary ciliary dyskinesia
			If *asymptomatic* and taking ICS: Implies good compliance with treatment. Reduce dose or, in case of low ICS dose, even withdraw ICS altogether	If *asymptomatic* and taking ICS: as for adults
30 35 40	Intermediate	Present but mild	If *symptomatic*, consider: Infection as reason for worsening High levels of allergen exposure Adding in other therapy apart from ICS (e.g. long acting β agonist) Consider ICS dose increase	If *symptomatic* (besides considerations in adults), consider: Possible inadequate ICS treatment (1) check compliance (2) check for poor inhaler technique and consider metered dose inhaler and spacer if patient is currently using a dry powder device
			If *asymptomatic* No change in ICS dose if patient is stable	If *asymptomatic*: as for adults
45 50 55 60 65 Higher levels	High (or rise of 60% or more since previous measurement)	Significant	If *symptomatic*, consider: Inadequate ICS treatment: (1) check compliance (2) check for poor inhaler technique (3) inadequate ICS dose Continuous high level allergen exposure Imminent exacerbation or relapse depending on history of individual patient. More likely if ICS dose is zero Steroid resistance (rare)	If *symptomatic* (besides considerations in adults) consider: Metered dose inhaler and spacer if patient is currently using a dry powder device
			If *asymptomatic* No change in ICS dose if patient is stable	If *asymptomatic*: as for adults

Taylor D et al, Thorax 2006

Λιγότεροι παροξυσμοί όταν η θεραπεία κατευθύνεται με βάση τη φλεγμονή των αεραγωγών

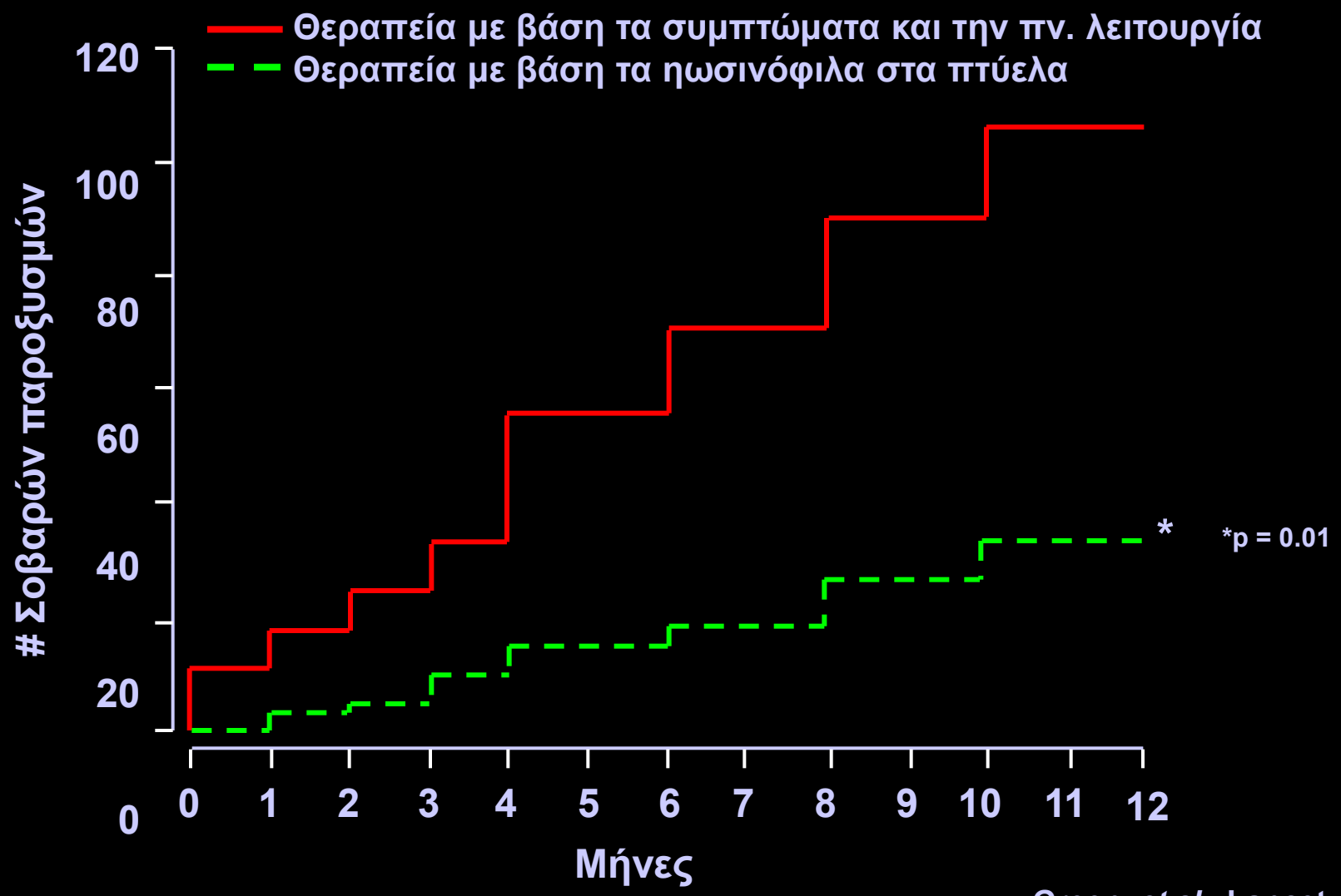

Green *et al*, Lancet. 2002

Λιγότεροι παροξυσμοί (?) και λιγότερα ICS όταν η θεραπεία κατευθύνεται με βάση το FE_{NO}

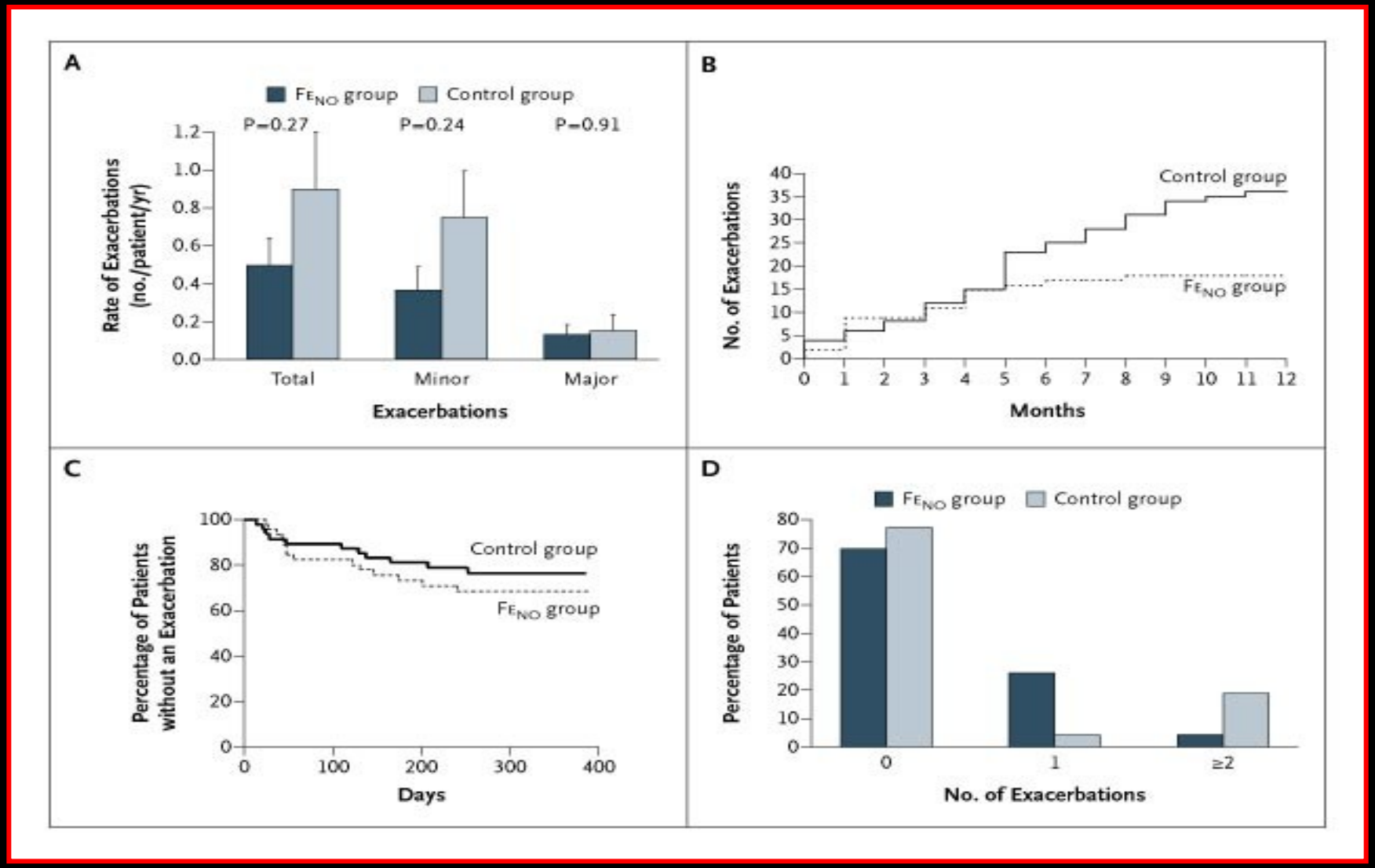

Smith A et al, N Engl J Med 2005; 352: 2163-2173

The NEW ENGLAND JOURNAL of MEDICINE

FeNO: Διαφορετικά αποτελέσματα ?

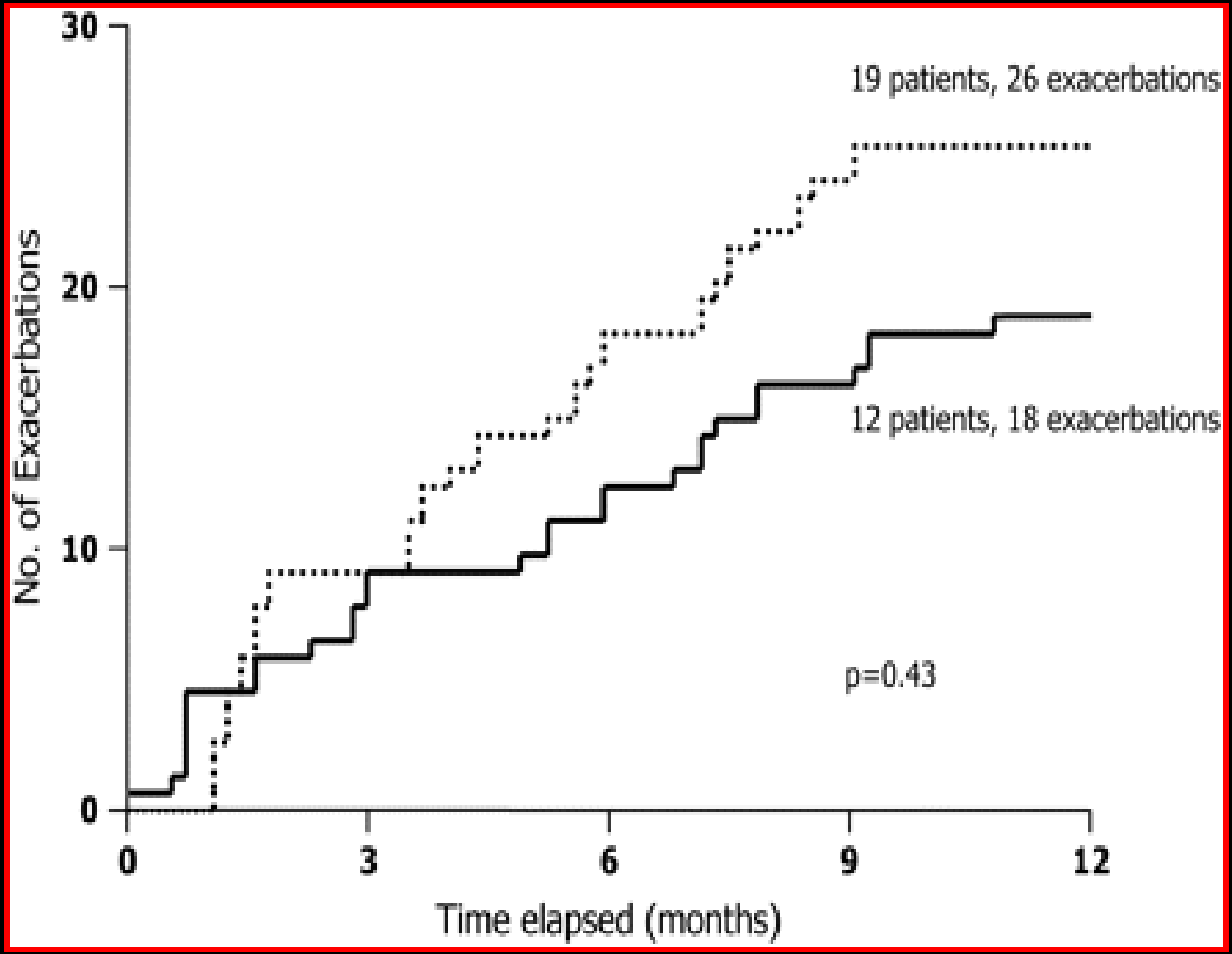

Shaw DE et al, AJRCCM 2007

pH EBC -Άσθμα

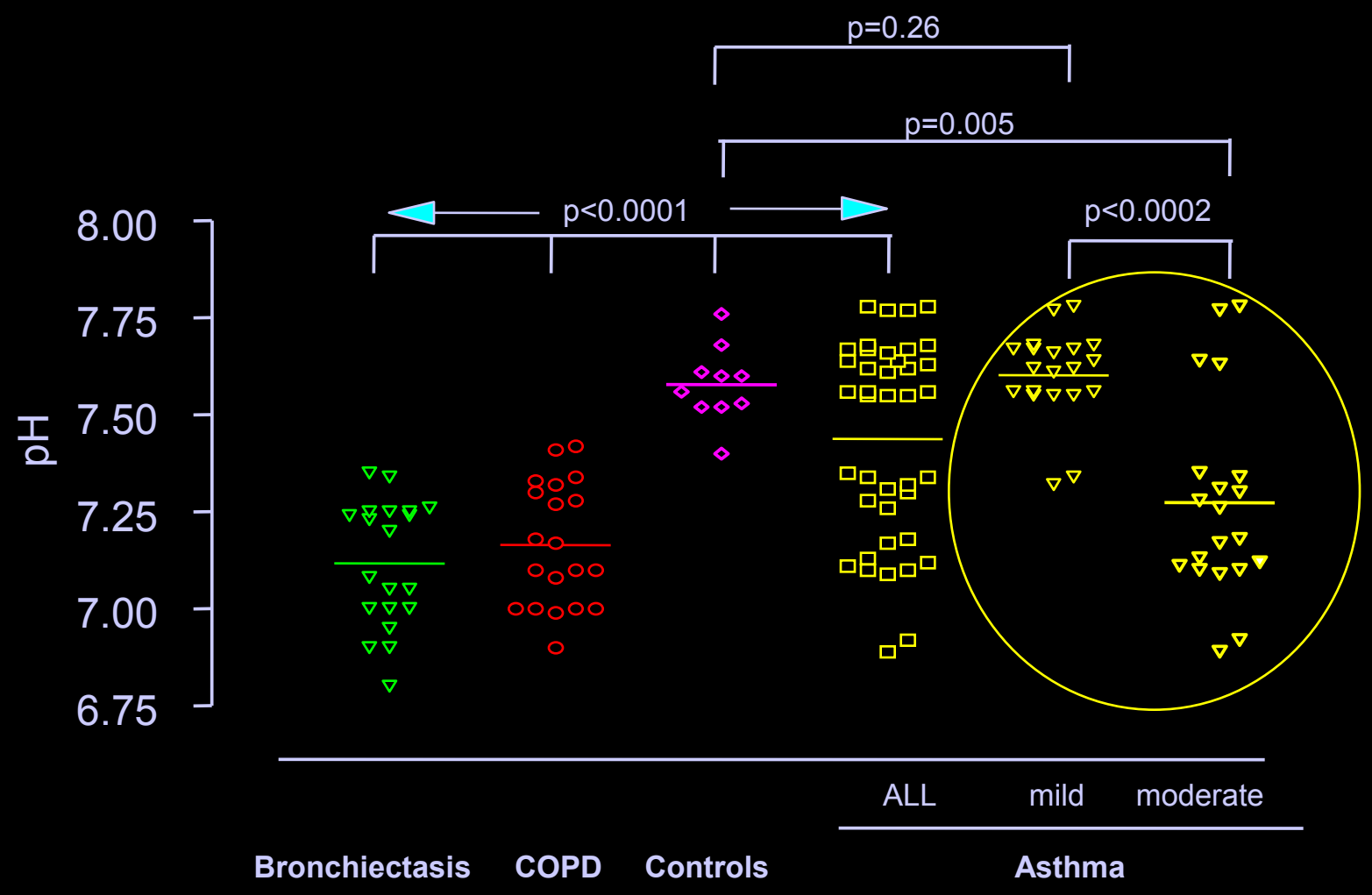

Kostikas K et al. AJRCCM 2002

Σχεδιασμός

Διάγνωση

SRA

CT/HR

Εκπνεόμενοι δείκτες

ΔΔ

Φαινότυποι

Διαφορική διάγνωση

Γενικευμένος συριγμός

Χρόνια Αποφρακτική Πνευμονοπάθεια

Συμφορητική Καρδιακή Ανεπάρκεια

Αποφρακτική Βρογχιολίτιδα

Κυστική Ίνωση (& PCD)

Βρογχεκτασίες

Σύνδρομο Churg-Strauss

Αλλεργική βρογχοπνευμονική ασπεργίλλωση

Χρόνια ηωσινοφιλική πνευμονία

Εντοπισμένος συριγμός

Ca λάρυγγα - μεγάλων αεραγωγών

Ξένο σώμα

Πάρεση φωνητικών χορδών

Δυσλειτουργία φωνητικών χορδών

Συγγενείς δυσπλασίες με στένωση μεγάλων αεραγωγών

Άσθμα – ΧΑΠ

	Άσθμα	ΧΑΠ
Έναρξη	Μικρή ηλικία	Μέση-μεγάλη ηλικία
Καπνιστική συνήθεια	±	>30 pack-years
Δύσπνοια	Νύχτα - Άσκηση	Στην προσπάθεια
Συμπτώματα	Μεταβαλλόμενα	Σταθερά
Ατοπία	Συχνά	±
Οικογενειακό ιστορικό	Συχνά	±
Αναστρεψιμότητα	Μεγάλη	±

Pauwels RA, Rabe KF, Lancet 2004

Αναστρεψιμότητα στην UPLIFT®

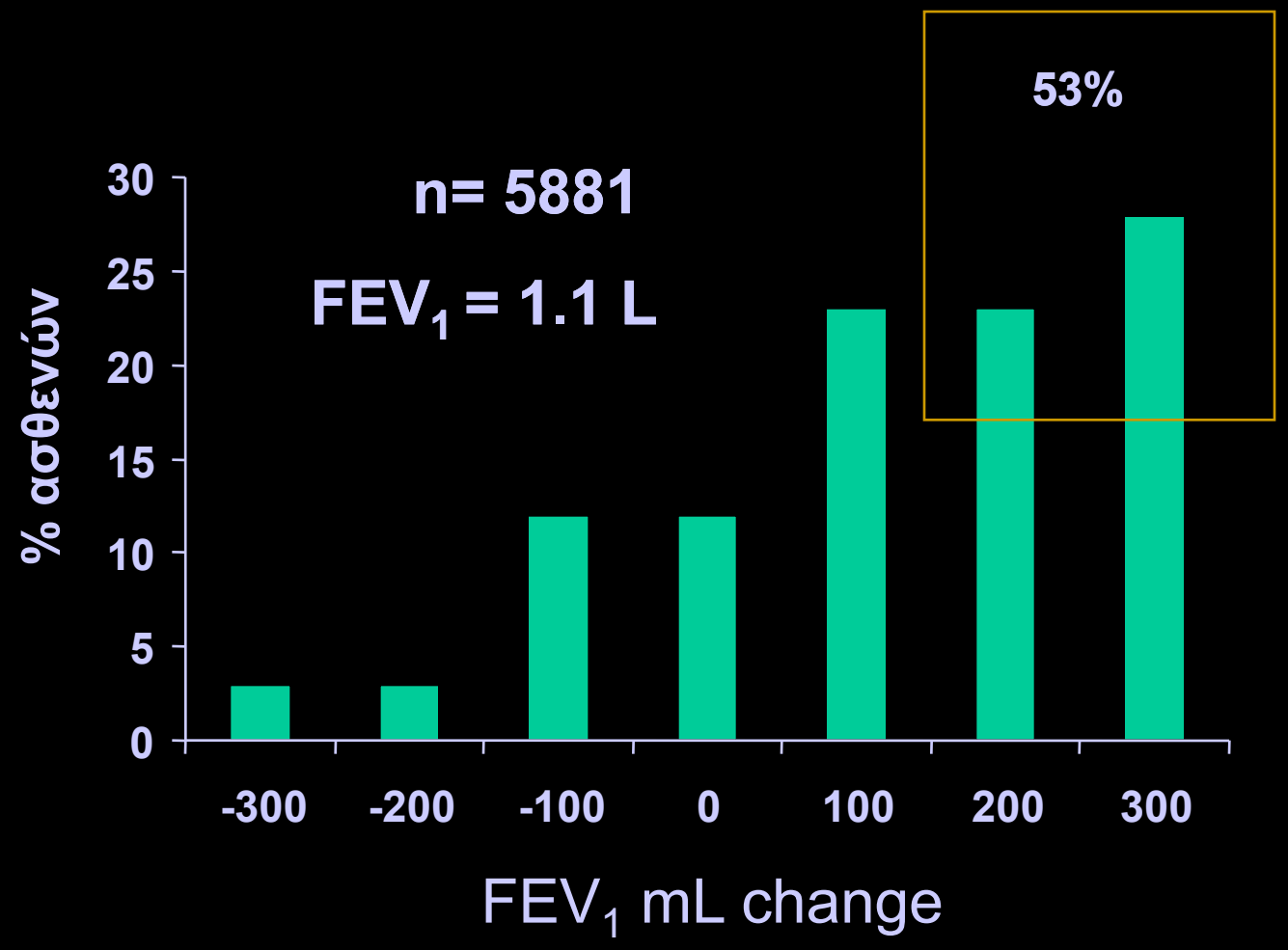

Tashkin D et al, *ERJ* 2008

Διαφορές στη φλεγμονή!

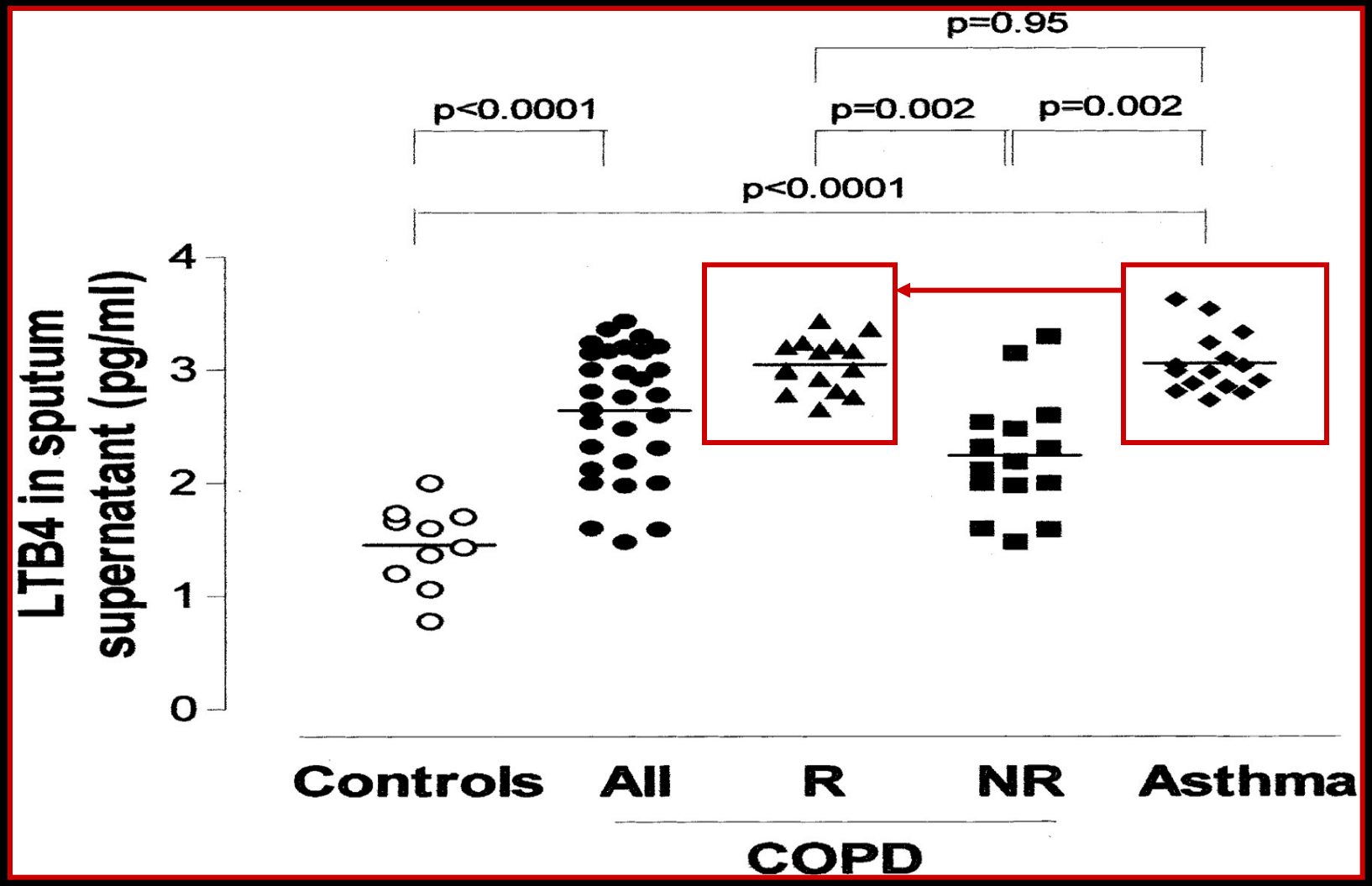

Kostikas, K. et al, Chest 2005;127:1553-1559

CHEST
The Cardiopulmonary and Critical Care Journal

Δυσλειτουργία φωνητικών χορδών

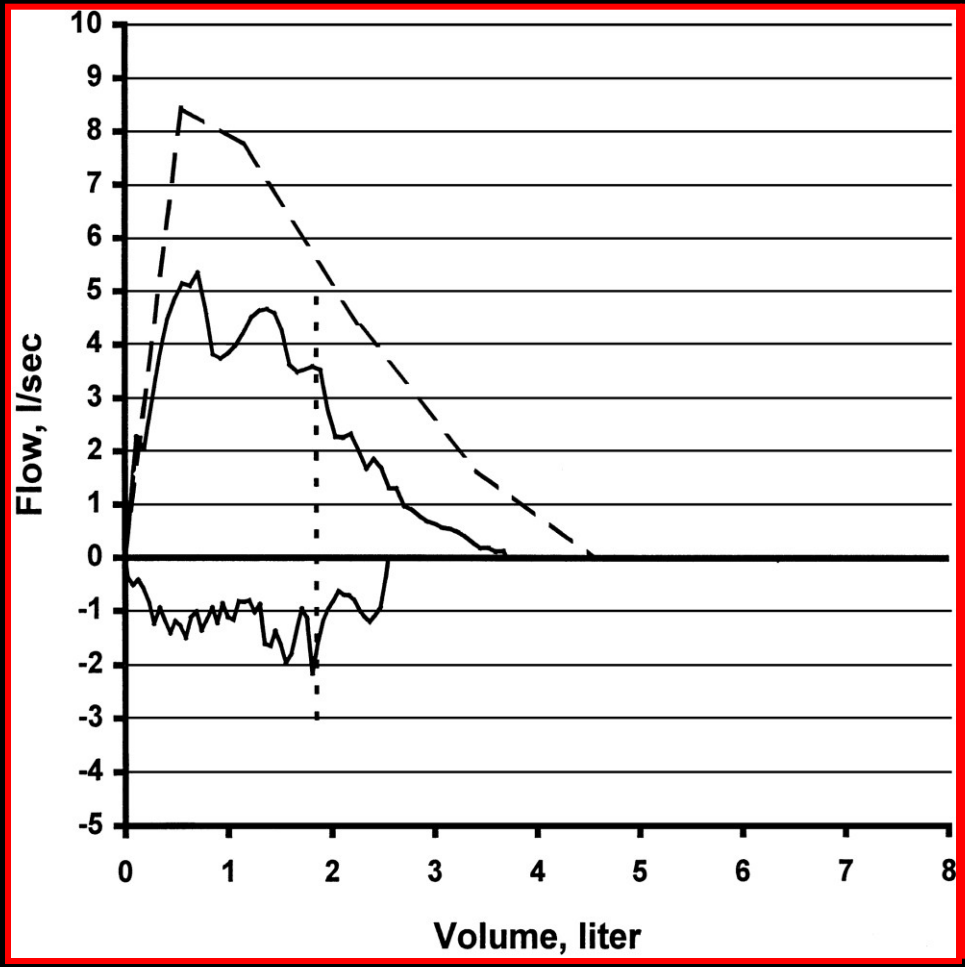

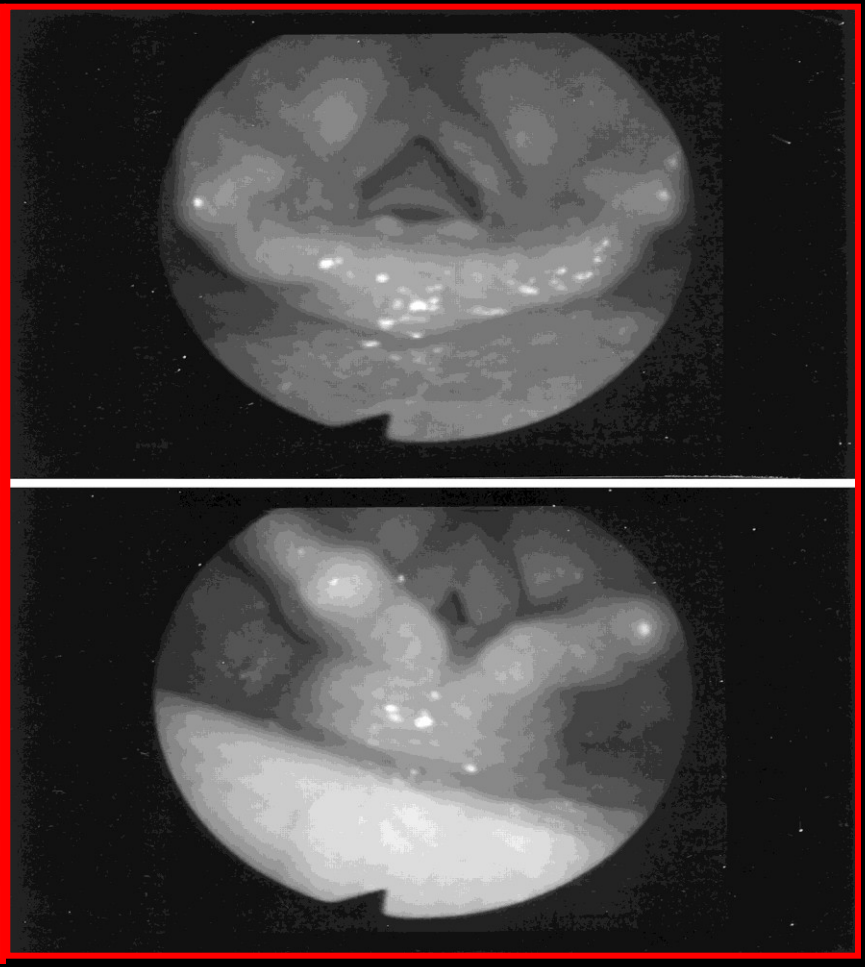

Άσθμα και περιφερική ηωσινοφιλία

ΔΔ: ICEP, ABPA, Churg-Strauss

Α/α θώρακος, CT/HR

DLCO, IgE, ασπέργιλλος δερματικό test – αντισώματα

Φαινότυποι άσθματος

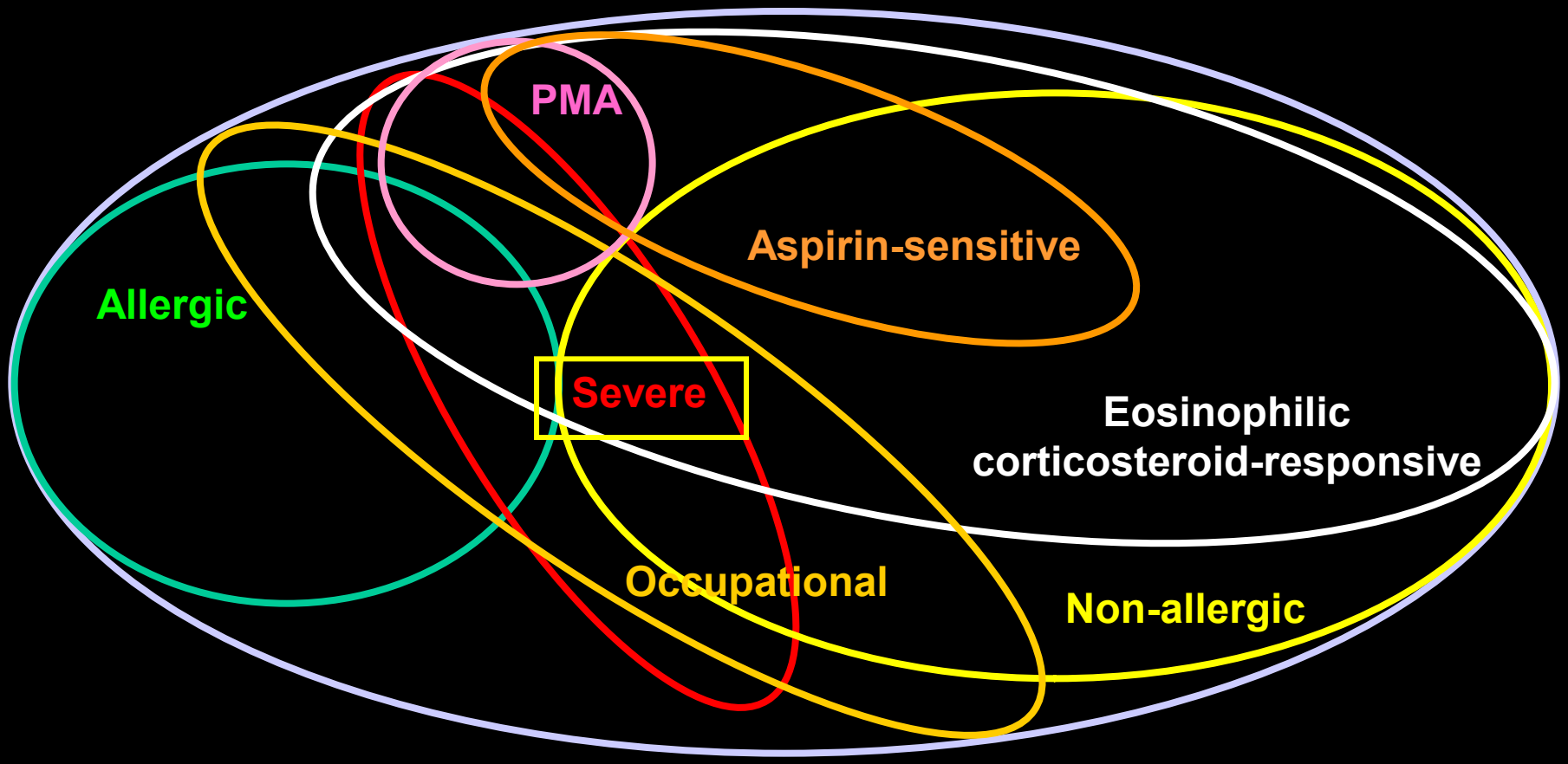

Wenzel SE, Lancet 2006

PMA: perimenstrual asthma

Ασθμα κατά την άσκηση
Exercise-induced asthma

3.7-22.8% σε θερινά και **2.8-54.8%** σε χειμερινά αθλήματα

Υποτροπιάζοντα συμπτώματα κατά την άσκηση

Για αθλητές είναι απαραίτητη η τεκμηρίωση:

Πτώση του FEV_1 ≥10% κατά την άσκηση

Ανταπόκριση στη βρογχοδιαστολή ≥12%+ 200ml

Θετική δοκιμασία πρόκλησης (μεταχολίνη ή/και ψυχρός αέρας-μαννιτόλη)

Διαφορική διάγνωση:

Καρδιαγγειακές παθήσεις

Δυσλειτουργία φωνητικών χορδών ή stridor στην άσκηση

Πνευμονικό οίδημα των κολυμβητών

Υποξυγοναιμία στην άσκηση (elite αθλητές)

Κακή φυσική κατάσταση

Βήχας ισοδύναμο άσθματος

- Συχνή εκδήλωση ιδίως στα παιδιά. Κυρίως βράδυ
- Ιστορικό άσθματος στην οικογένεια
- Ατοπικός ασθενής
- Εποχιακή επιδείνωση του βήχα
- Επιδείνωση του βήχα μετά την άσκηση ή με έντονα οσφρητικά ερεθίσματα.
- Σπιρομετρικές τιμές απολύτως φυσιολογικές (πολύ συχνά)
- Α/α θώρακος: κφ
- Ρινίτιδα-ιγμορίτιδα-a-ΜΕΑ-ΓΟΠ- ιογενής
- Βρογχική Πρόκληση?
- Θεραπευτικό κριτήριο με 1-2 εβδομάδες (εισπνεόμενα κορτικοειδή)
- Αν δεν αποδώσει συνέχιση ελέγχου για άλλες παθήσεις